Actinische keratose

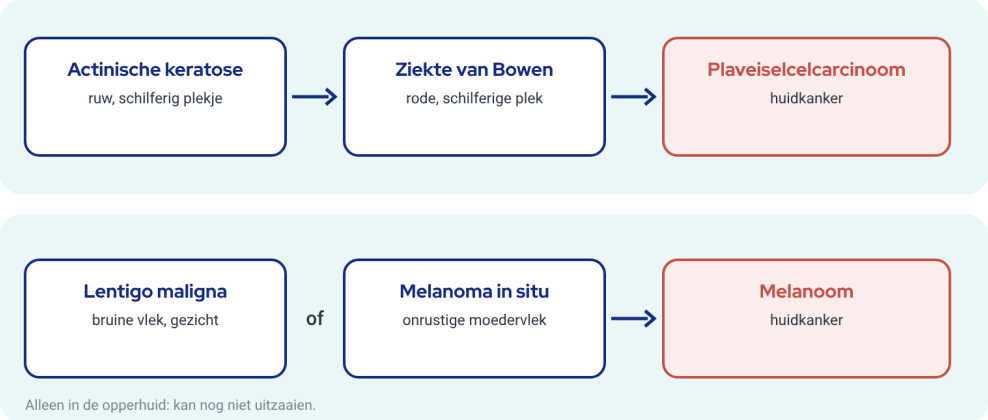
Het meest voorkomende voorstadium van huidkanker

Het doel van deze folder

Deze folder is voor mensen met actinische keratosen, ook wel zonnekeratosen. Je leest wat het is, hoe het eruitziet, waarom het vaak behandeld wordt en welke behandelingen er zijn.

Voorstadia van huidkanker

Een voorstadium dat op tijd behandeld wordt, groeit niet door.

Wat actinische keratose is

Een actinische keratose is een ruw, schilferig plekje op huid die jarenlang veel zon heeft gehad. Het is een voorstadium van het plaveiselcelcarcinoom. Het komt heel veel voor: tot acht op de tien mensen met een lichte huid boven de zestig hebben er een of meer. Vaak weten ze het zelf niet.

Hoe het eruitziet

Je voelt een actinische keratose vaak eerder dan je hem ziet: als schuurpapier. Het plekje is rood, roze, huidkleurig of bruinig, soms met een korstje dat eraf valt en terugkomt. Het is meestal een paar millimeter tot een centimeter groot. Vaak zijn er meerdere, op het voorhoofd, de neus, de wangen, de oren, een kale hoofdhuid, de onderlip, de handruggen en de onderarmen.

De kans op huidkanker

De kans dat één plekje uitgroeit tot huidkanker is klein. Heb je er veel, dan is de kans groter. Van de mensen met actinische keratosen krijgt ongeveer een op de tien binnen tien jaar een plaveiselcelcarcinoom. Niemand kan voorspellen welk plekje doorgroeit. Een deel verdwijnt vanzelf, maar kan later terugkomen. Daarom wordt vaak gekozen voor behandelen.

Let op bij

- een plek die in korte tijd groter of dikker wordt
- een knobbeltje in de plek
- een plek die bloedt, of een korstje dat niet weggaat
- een plek die pijn doet bij aanraken

Laat zo'n plek binnen een paar weken bekijken. Het kan een beginnend plaveiselcelcarcinoom zijn.

Behandeling

- **Bevriezen met vloeibare stikstof:** voor enkele losse plekjes. Het wondje geneest in een tot twee weken.
- **Een crème voor het hele gebied:** zoals fluorouracil, imiquimod of tirbanibulin. Die behandelt ook de plekjes die je nog niet ziet. De huid wordt tijdelijk rood en schilferig. Lees meer in de folder Crèmebehandeling van voorstadia.

- **Behandeling met licht:** fotodynamische therapie. Een crème wordt met licht of daglicht geactiveerd.
- **Een gel:** voor lichte plekjes, met een mildere reactie en een langere duur.

Wat je zelf doet

Bescherm je huid elke dag tegen de zon, ook na de behandeling. Draag een hoed met rand. Smeer zonnebrandcrème met factor 30 of hoger op je gezicht, oren, kale hoofdhuid en handen. Laat nieuwe of veranderende plekjes bekijken.

Neem contact op met je huisarts bij:

- een plekje, wondje of korstje dat na drie weken niet weg is
- een wondje dat geneest en steeds terugkomt op dezelfde plek
- een moedervlek of vlek die groter wordt, van vorm of kleur verandert, jeukt of bloedt
- een nieuwe vlek of bult die snel groeit
- een donkere streep in één nagel, of pigment op de huid naast de nagel
- twijfel over een plekje: twijfel is genoeg reden

Er is alles aan gedaan om ervoor te zorgen dat de informatie in deze folder juist is. Toch is niet elke behandeling geschikt of werkzaam voor iedereen. Je eigen arts kan je uitgebreider adviseren.

Samengesteld door dr. Annemie Galimont, dermatoloog, naar de NHG-Standaard Verdachte huidafwijkingen, de NVDV-richtlijnen Basaalcelcarcinoom, Plaveiselcelcarcinoom, Melanoom en Actinische keratose en het e-book Huidkanker ontcijferd. Uitgave: onlinedermatologie.nl, november 2026.